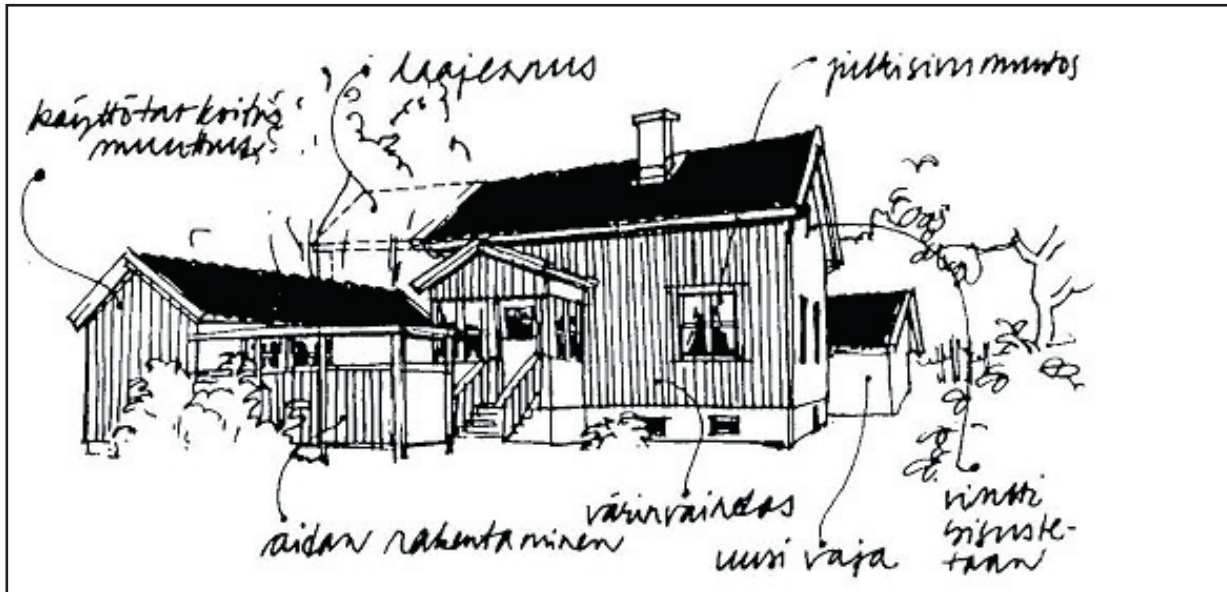


Uudet päärakennukset



Talon laajentamisen vaihtoehtoja. (Kerstin Wergeni-Warsberg: Bygga om och bygga till)

Alettaessa suunnitella uutta rakennusta vanhaan ympäristöön, tulee lähtökohdaksi ottaa olemassa oleva ympäristö. Ensimmäinen tehtävä on ympäristön huolellinen tutkiminen. Päähuomio tulee kiinnittää vanhimpiin rakennuksiin, ei naapurin uudisrakennukseen. On hyvä katsella ja kuvata rakennuspaikka kaikista näkymäsuunnista, kauempekin.

Rakennuksen suunnittelussa on kolme kovaa perusasiaa, joissa epäonnistumista on vaikea myöhemmin korjata: Talon koko ja mittasuhteet, sen sijoittaminen tontille ja katuvarren yhteinen muotoutumisjuoni, talojen välinen yhteispeli. Sisäpihoille ei kontrolli ja yhteiset sopimukset enää niinkään ulotu.

Talon käyttöikä on monta sukupolvea. Jo suunnitteluvaiheessa on hyvä panna sihti tarpeeksi pitkälle ja kuvitella mitä kaikkea elämä voi tuoda tullessaan. Ja tehdä perusratkaisut niin, että muutostarpeisiin voidaan kohtuullisesti vastata.

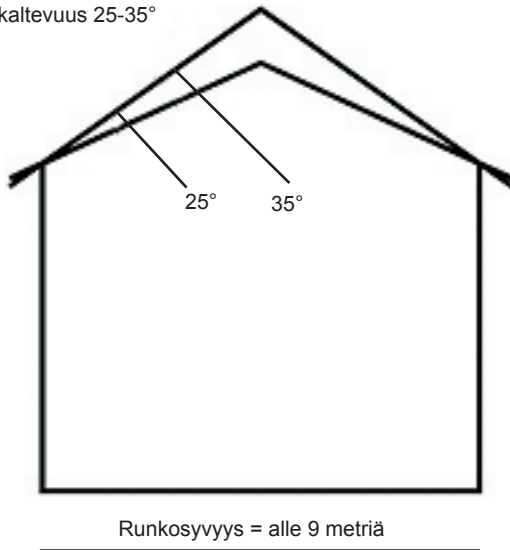
Rakennukset tulee sovittaa tontille maaston korkeussuhteet huomioiden, kuin muovailten ne maastoon ja lähitaloihin luontevasti sattuviksi. Talojen hyvän maastosovituksen varmistamiseksi tulee jo luonnosvaiheessa esittää rakennustarkastajalle rakennusten "istutus maastoon" eli näyttää tontin pituus- ja poikkileikkauspiirustuksin sekä lähtötalanteen että lopulliseksi aiotun maanpinnan korkeusasemat sekä naapurirakennukset.

Pääperiaatteet:

Massoittelussa pätevät samat periaatteet kuin peruskorjauksessa ja laajennuksessa:

- rakennuspaikka naapuruston rakentamistavan mukaan (siis mäkirakentamisessa rinteeseen suunnitellusti keskeisessä tontissa, 20-luvun talojen alueella kiinni kadun rajaan ja jälleerakennuskauden talojen väliin samaan linjaan), mikäli tontilla on jo nyt asuinrakennus, tulee uusi rakentaa sen tilalle samalle paikalle
- jos oleva asuinrakennus onnistutaan säästävään, vaikkapa vain talousrakennuksenakin, uudempi asuinrakennus voidaan sijoittaa tontilla perinteiselle "ulkorakennuksen" paikalle
- pohjamuodon tulee olla päämassan osalla suorakaide tai neliömäinen
- kattokaltevuus kaavassa määritelty 25° - 35° viereisten rakennusten mukaan
- kattomuoto satula- eli harjakatto.
- taite- eli mansardikatto sallittu vain sellaisilla tonteilla, jossa sellainen on tai on todistettavasti ollut
- räystäskorkeus suhteutetaan viereisiin rakennuksiin.
- räystäskorkeuden pääperiaatteena voidaan pitää sitä, että räystäskorkeus on yli puolet rakennuksen runkosyvyydestä
- runkosyvyyden tulee olla alle 9 m, koskapa runkosyvyyden kasvaessa myös harjakorkeus nousee
- sisäänkäynti sisäpihan puolelta tai päädystä, poikkeuksena ruutukaava-alue, jossa sivusisäänkäyntejä perinteisestikin suoraan kadulta
- erilaiset verannat ja lasikuistit toivottavia

Kattokaltevuus 25-35°



Räystäskorkeus =
Enemmän kuin 1/2 runkosyvyydestä

Rakennuksen massoitte-
lun periaattet Emolassa

Perustusten korkeuden tulee olla suurempi, kuin nykyrakentamisessa yleensä, mutta kuitenkin naapurirakennukset huomioiva. Perustukset tulee tehdä betonisina paikalla valaen tai harkoista, jolloin rappauksen tulee olla noin 1 cm paksuinen, jotta saumat häviävät. Betonielementtejä ei saa käyttää. Myöskään kivirouhepinnoitteita ei saa käyttää.

Ikkunoiden tulee olla muodoltaan mieluiten pystysuuntaisia. Ikkunoissa tulee kuitenkin välttää suoraa vanhan matkimista, liiallista ruutujakoa ja ylikoristelua vuorilistoissa. Katujulkisivun ja näkyvien päätyjen osalla ikkunoiden sijoituksessa ja suhteessa seinäpintaan tulee noudattaa alueen tyyliä. Vanhimmissa alueilla ikkunat on sijoitettu keskelle seinäpintaa, jälleenrakennuskaudella tehtiin myös nurkkaikkunoita. Sisäpihalla aukotus voi olla vapaampaa ja siellä voidaan käyttää suurempia lasipintoja. Ikkunoiden tulee olla puuikkunoita, alumiini-ikkunoita ei saa käyttää.

- Ovien tulee olla myös puisia ja peittomaalattuja.
- Ovien mallin tulisi olla yksinkertainen ja värisävyn pehmeämpi kuin maalarinvalkoinen (tai ns. tehdasvalkoinen).
- Laudoituksessa ja rappauksessa tulee myös suosia eri alueille tyypillisiä piirteitä. Suoraan ei kuitenkaan tarvitse matkia vanhojen rakennusten.
- Eriväri- ja -muotoilutoimituksista voidaan luopua ja kenttien jäsentely vaaka- tai pystyaiheisiin voi olla tuolloin vapaammin sommiteltua ja käytettävät puuprofiilit vaihtelevampia. Pääperiaatteena voisi silti pitää, että naapuritalon vaakapaneelin viereen tulisi vaakapaneelia ja pystyrimalaudoituksen viereen pystyrimalaudoitusta. Lomalaudoitus ei ole sallittua (ks. laudoitustyytit kohdasta Vanhat rakennukset, julkisivut). Emolassa sallittavat pääjulkisivumateriaalit ovat puu ja rappaus.



Kuva koulun vierisestä rakennuksesta. Rakennus kadulle (vasemalla) ja pihalle. esimerkki kuinka uuden rakennuksen julkisivut voivat olla modernit, mutta kuitenkin kokonaisuuteen sopivat.

Katemateriaalina tulee käyttää saumattua sileää peltiä, kolmiorima-huopakatetta tai joissain tapuksissa poltettua tiiltä. Keinotekoisia tiilijäljitelmiä tai muovipinnoitettuja peltejä ei saa käyttää.

Uusi rakennus voi olla reilusti aikansa näköinen ja silti sopia vanhaan ympäristöön. Oheisissa kuvissa on muutamia esimerkkejä onnistuneista moderneistakin taloista.

Ensiarvoisen tärkeää on uudisrakennuksen suunnitteluun palkata pätevä henkilö, jolla on kokemusta vanhaan ympäristöön suunnittelemisesta. Tämä vastaa työstään niin rakennuttajalle ja naapureille kuin yhteiskuntaankin päin. Vain pääsuunnittelijan vastuun kantava voi osallistua ympäristön eheyttämisessä ja alueen laadun nostamisessa.

Nykyisin on useilla valmistalotehtailla myös omat perinnemallinsa. Niistä voi löytyä sopiva, mutta usein ne ovat liian isoja (runkosyvyydeltään) ja turhan koristeltuja Emolaan. Yhtenä piirteenä

- näissä valmistaloissa on myös eri aikakausien tyylien sekoittaminen. Talon muoto voi olla 1940-luvulta, ikkunat 1800-luvulta, ikkunoiden sijoittelu modernia ja laudoitus vielä eriaikakauden tyyliä, mutta väärin mittasuhtein. Tällaista romantisointia Emola ei kaipaa.

- Mikäli halutaan valita talopaketti, tulisi myös harkita mahdollisuutta, jossa rakennuksen luonnossuunnittelun tekisi arkkitehti. Yksilöllisesti suunniteltu talopakettiratkaisu on usein hinnaltaan samaa luokkaa kuin kuvaston malli muunneltuna. Suunnittelijan palkkio saadaan helposti ansaittua takaisin turhien rakennusneliöiden muodossa ja samalla saadaan juuri perheen tarpeiden mukainen talo. Joka vielä sopii ympäristöönsä.

- **Emolalaisen uudisrakennuksen peruspiirteet voisivatkin olla: selkeys, toiminnallisuus, kauneus ja kruusailemattomuus.**



Kuva Kustinkujan uudisrakennuksesta, jossa rakennus on sopivasti yksinkertainen ja konstailematon, mutta kuitenkin rakennusaikansa näköinen